čia buvo laidojama ilgą laiką. Greičiausiai kapinyne laidota senojo–viduriniojo geležies amžiaus sandūroje, IV–V a. Datavimo patikslinimui dar reikėtų papildomų duomenų.

Eilėmis sulaidoti mirusieji liudija čia buvus plokštinį kapinyną, o ne pilkapius. Šis laidojimo paminklas yra vienas ankstyviausių griautinių plokštinių kapinynų, kurie Šiaurės Lietuvai buvo būdingi iki pat krikščionybės įvedimo, o ir po to laidojimo forma nesikeitė.

Radiniai ir negatyvai saugomi ŠAM Archeologijos skyriuje.

Šiauliai cemetery

In 2008 the excavations were continued on the grounds of Šiauliai cemetery (the city of Šiauliai) at the site of the house at Vaisių St. 16A, which is under reconstruction (Fig. 1). 184.5 m^2 was excavated and four disturbed male burials, nos. 7–10, were found. The bones emerged at a depth of 85–95 cm, the burials were oriented to the NW, arranged in rows, and the individuals were supine. All of the burials were concentrated in the courtyard of the house at Vaisių St. 16A, to the SW of the building.

The individuals were buried with grave goods. Burial 7 had a socketed axe, burial 8 a bronze flat bracelet with flaring terminals and a rectangular-section shank (Fig. 2), and burial 10 a socketed spearhead with a narrow leaf-shaped blade and a tanged iron knife. The mixed soil above burial 9 contained an iron crook-shaped pin, which could have belonged to this or a neighbouring burial.

All the finds, including those found during earlier excavations in this cemetery, were used for a long period, except one 5th–7th-century spearhead with pronounced shoulders. On the basis of the result of radiocarbon tests on the bones from the individual in burial 8, the burial dates to the 2nd–4th centuries. Thus, the cemetery should be dated to the 2nd–7th centuries. Šiauliai cemetery occupied a small area of 0.32 ha and it is doubtful whether it was used over a long period. The cemetery was probably used at the turn of the Middle Iron Age, i.e. the 4th–5th centuries.

This burial site is one of the earliest flat inhumation cemeteries, which were characteristic of North Lithuania up until the introduction of Christianity and after it the burial form did not change.

Olegas Ševeliovas,
Ugnius Budvydas

Viešvilės kapinynas III

TIM toliau tęsė Viešvilės kapinyno III (Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius tyrimus. Jų tikslas – ištirti dirvožemio erozijos ardomą laidojimo paminklą. Kapinynas aptiktas 2004 m. ir su pertraukomis tyrinėjamas trejus metus (žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 100–105; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 144–145).

Archeologiniai tyrimai vyko kapinyno Š dalyje. Ištirtas 70 m^2 dydžio plotas (perkasos 4 ir 5). Perkasos jungtos prie ankstesniais metais ištirtų plotų. Kasinėjimų metu aptikta 16 griautinių (23–33, 35–39) bei 2 degintiniai kapai (40 bei spėjamas kapas 34). Vienintelis neabejotinas degintinis kapas 40 aptiktas įsiterpęs tarp griautinių kapų. Degėsinga duobė su mirusiojo degintiniais kaulais fiksuota negiliai, 35 cm gylyje. Kaulai buvo suberti į 37x36 cm dydžio apskritą duobutę. Pjūvyje ji netaisyklingos pusapvalės formos. Kape surinkta 875 g degintinių kaulų, tarp kurių ras-

tas apsilydęs stiklo (?) karolis. Viršutinė kapo dalis greičiausiai buvo sunaikinta arimo.

Sprendžiant iš duobių dydžio bei įkapių struktūros, visuose griautiniuose kapuose buvo palaidoti vaikai, kurie guldyti aukštielninki, ištiesti. Kapų duobės aptiktos negiliai – 25–50 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, jos nedidelės – 36x93–75x136 cm dydžio. Tik 6 vaikų kapų (27, 30–32, 35, 39) duobės buvo didesnės nei 1 m. Jos netaisyklingo ovalo formos, užpildytos pilku maišytu smėliu. Vienintelis vaiko kapo 30 duobės kontūras netaisyklingo apskritimo formos, 87x127 cm dydžio. Tyrimo metu kapuose karstų liekanų neužfiksuota. Degėsių pastebėta vaikų kapuose 31 ir 32. Jie pasklidę po visą kapą įvairiame gylyje (31) arba atsidengė duobės dugne (32). Pavienių degintinių kaulų aptikta kapuose 23 ir 24, kurie pateko iš suardytų degintinių kapų. Sprendžiant iš įkapių padėties, mirusieji laidoti PV (25, 26), PR (28, 30, 35, 36) ir ŠV (31, 33, 39) kryptimis. Pastebima tendencija mirusiuosius laidoti galvomis į Š ir P. Pastaroji kryptis buvo užfiksuota ir ankstesnių tyrimų metu.

Mirusieji laidoti su negausiomis įkapėmis, tik *kapas 30* buvo neįprastai turtingas. Jo PR dalyje rasti 2 moliniai puodeliai, šalia gulėjo trečiojo smulkūs fragmentai. Į ŠV nuo minėtų puodelių rasta segė, ažūrinis trikampio formos kabutis. Mirusysis buvo palaidotas su 2 įvijinėmis apyrankėmis bei trijų stiklinių karolių apvara.

Kituose vaikų kapuose aptikta įvairių papuošalų. Tačiau jų sudėtis neleidžia spręsti apie mirusiojo lytį. Tarp įkapių dominuoja nedideli lipdyti puodeliai, kurių aptikta visuose vaikų kapuose (išskyrus spėjamus kapus). Dažniausiai tai būdavo vienintelė mirusiojo įkapė, randama šalia kurio nors duobės krašto (šalia mirusiojo galvos ar kojų). Tik kapuose 26, 31 ir 33 moliniai puodeliai aptikti beveik ties duobės viduriu. Devyniuose kapuose (23, 25, 28, 30, 31, 35, 36, 38, 39) vaikai buvo palaidoti su kaklo, krūtinės bei rankų papuošalais. Deja, dėl esamos grunto struktūros visi papuošalai rasti prastos būklės. Dalis jų sutrupėjo tiesiog tyrimo metu. Kapuose 23, 31, 35, 36, 38 ir 39 mirusiųjų kaklus puošė antkaklės su tordiruotais arba lygiais lankeliais ir užriestais galais. Šalia kai kurių antkaklių (31, 36) gausiai išliko mineralizuoto audinio fragmentų. Mirusiųjų krūtinės puoštos segėmis bei smeigtukais. Kapuose 25 ir 36 rastos dvi pasaginės segės keturkampiais galais. Peteliškės formos segė aptikta kape 30. Pastarosios paviršius puoštas apskritimų ornamentu. Neįprasta ažūrinė segė rasta vaiko kape 35 (1 pav.). Ji ovalo formos, 1,8x3,6 cm dydžio. Ažūrą sudaro rombas su kampuose esančiais spurgeliais. Adatos užkaba lieta. Vienintelis smeigtukas aptiktas kape 28. Jo vienas galas puoštas į vidų atsuktomis sraiginėmis įvijomis. Analogiškų papuošalų rasta tyrinėjant šalimais esančią neįtvirtintą gyvenvietę bei Viešvilės kapinyną I. Rankų papuošalai nepasižymi įvairumu. Kapuose 30, 35, 36 palaidotų vaikų rankas puošė įvijinės apyrankės.

Tyrimo metu žemės paviršiuje gausiai rasta smulkių nuo ugnies apsilydžiusių papuošalų fragmentų. Tarp jų paminėtinas sidabrinės apyrankės fragmentas, puoštas skersiniais grioveliais. Šių radinių liekanos rodo, kad ištirtoje kapinyno dalyje buvo daugiau degintinių kapų. Deja, tuo metu vyravusios mirusiųjų laidojimo tradicijos lėmė, jog dauguma degintinių kapų šiandien yra suardyta – greičiausiai degintiniai kaulai su įkapėmis buvo supilami į negilias kapų duobes. Sprendžiant pagal Viešvilės kapinyno I archeologinių tyrimų me-

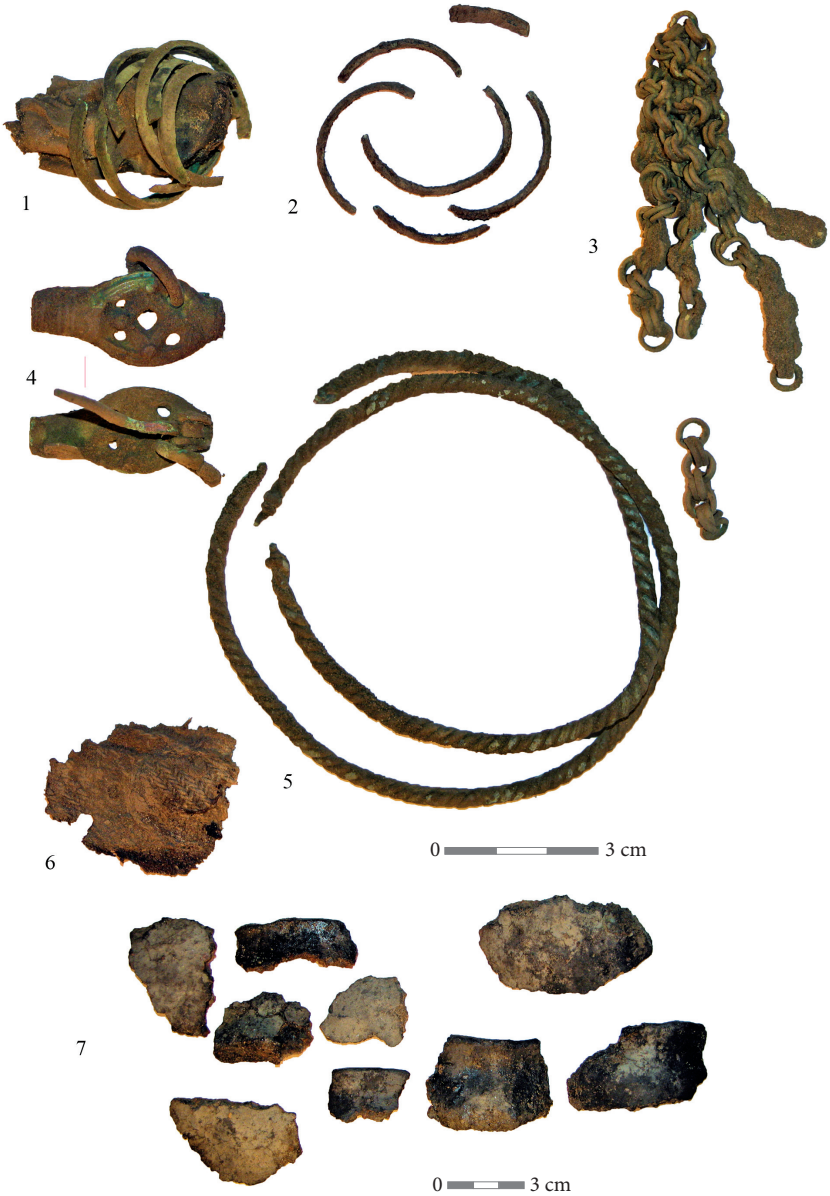

1 pav. Griautinis vaiko kapas 35: 1, 2 – įvijinės apyrankės; 3 – grandelės; 4 – ažūrinė segė; 5 – antkaklė; 6 – mineralizuoto audinio fragmentas; 7 – lipdyto puodelio šukės. U. Budvydo nuotr.

Fig. 1. Child inhumation 35: 1, 2 – coil bracelets; 3 – chains; 4 – an openwork brooch; 5 – a neck-ring; 6 – mineralised cloth fragments; 7 – hand built pottery sherds.

džiagą galima teigti, jog laidojant dažniausiai buvo deginami tik suaugusiųjų mirusiųjų palaikai, todėl stebint per kelis metus Viešvilės kapinyne III sukauptus duomenis susidaro klaidingas įspūdis, jog čia buvo laidojami tik vaikai. Viešvilės kapinyną III pagal įkapes ir atsitiktinius radinius galima datuoti IX–XI a.

Viešvilė cemetery III

TIM continued its investigation in Viešvilė cemetery III (Jurbarkas District) with the excavation of 70 m² (trenches 4 and 5). 16 inhumations (23–33, 35–39) and 2 cremations (40 and suspected burial 34), which date to the 9th–11th centuries, were found (Fig. 1). Further investigation of this cemetery is planned in the future.

Linas Tamulynas

Reketės kapinynas

Reketės kaime (Kretingos r.) esantis proistorinis kapinynas žinomas nuo XX a. 4-ojo dešimtmečio, kai pradėjus kasti žvyrą aptikta įvairių radinių ir žmonių kaulų. Archeologiniai tyrinėjimai kapinyno teritorijoje, į P nuo žvyrduobės vykdyti 1940 m. (vadovas Pranas Baleniūnas), 1942 m. (vadovė Marija Gimbutienė), 1943 m. (vadovas Jonas Puzinas), 1958 m. (vadovė Ona Kuncienė). 1968 m. leidinyje „Lietuvos pajūrio I–VIII a. kapinynai" archeologė O. Kuncienė publikavo dalį informacijos apie šiuos tyrimus, tačiau tie duomenys nepilni. Publikacijoje paskelbti daliniai duomenys apie 52 kapus, tačiau liko neskelbta informacija apie M. Gimbutienės tirtą kapą D. Paskelbta informacija apie P. Baleniūno tirtus 39 kapus, nors jis pats nurodė, kad ištyrė 40 kapų. Apibendrinant kapinyno tyrimus iki 1958 m. galima teigti, kad jų metu ištirti mažiausiai 52 kapai, datuojami IV–VI a. Sprendžiant pagal archyvinius duomenis, tyrimų ataskaitas ir minėtą O. Kuncienės straipsnį, kapinyne laidota nuo III a. iki II tūkst. pradžios.

Pastangos stabdyti žvyro ėmimą iš kapinyno teritorijos buvo nesėkmingos. Nors šis objektas buvo įrašytas į LTSR kultūros paminklų sąrašą (AR496), tai nesutrukdė tolesniam jo naikinimui. XX a. 8-ajame dešimtmetyje žvyrduobė buvo užlyginta ir rekultivuota, o po 1992 m. žvalgomosios ekspedicijos (vadovas Vilnius Morkūnas) spėjant, kad Reketės kapinynas sunaikintas, šis objektas buvo išbrauktas iš saugomų objektų sąrašų.

2004 m. renkant informaciją apie Kretingos rajono archeologinius objektus, iš KM darbuotojo archeologo Juliaus Kanarsko gauta informacija, kad Reketės kapinyno teritorijoje vis dar randama archeologinių radinių. 2006 m. pavasarį apsilankius šiame objekte iš vietos gyventojų gauti keli radiniai. Tai paskatino atnaujinti tyrinėjimus, kurie finansuoti iš KPD lėšų. 2007–2008 m. archeologiniai tyrimai atnaujinti, jie vykdyti į R nuo buvusios žvyrduobės teritorijos. Ištirtas 60,5 m² plotas (6 perkasos), surasti 2 kapai.

Kapas III-1. Kapo duobė ovalo formos, apie 2,2x1 m dydžio, orientuota ŠR–PV kryptimi. Duobės užpildas juodos spalvos – smėlis permaišytas su juodu dirvožemiu ir degėsiais. Kapo duobės dugnas lygus, jis pasiektas 30 cm gylyje nuo duobės kontūro išskyrimo viršaus. Mirusiojo griaučių fragmentai aptikti 20 cm gylyje, ŠV duobės pakraštyje. Tame pačiame duobės pakraštyje, prie jos ŠV sienelės aptikti 5 akmenys. Duobėje aptikta keliolika kaulų fragmentų. Geriau išlikę tik šlaunikaulių,